

FAMILIE-/ARVERET – SOMMEREKSAMEN 2006

Opgave nr. 1

Direktør Matias Munk og fuldmægtig Heidi Holst blev gift i 1990. I 1992 fødte Heidi fællesbarnet Linn. Året efter døde Matias' mor, der i et formgyldigt testamente havde bestemt, at arven efter hende skulle være fuldstændigt særeje. Matias arvede 100.000 kr. og en gældfri villa, som ægtefællerne flyttede ind i.

I 2003 fik Matias et forhold til servitricen Tone, der arbejdede på hans stamcafé. I juli 2005 fødte Tone en søn, Emil, som Matias blev registreret som far til i henhold til en af Matias og Tone underskrevet omsorgs- og ansvarserklæring. Tone og Matias aftalte, at Matias ikke skulle betale månedlige børnebidrag men blot betale, når han havde råd. Tone ønskede også at blive sikret økonomisk i tilfælde af Matias' død. I oktober 2005 indsatte Matias hende som uigenkaldeligt begunstiget i en livsforsikring, som han samtidig tegnede ved at indbetale et engangsbeløb på 180.000 kr. Beløbet blev dels betalt med 80.000 kr, som var, hvad han havde tilbage af kontanter fra arven efter sin mor, dels med overskuddet fra en gunstig forretningshandel. Da Tone en måned senere havde brug for penge til at indrette et barneværelse til Emil, fik hun 8.000 kr. fra Matias, der ikke tidligere havde betalt til Emil.

Den 22. december 2005 foretog Heidi indkøb til julen i Magasin, hvor hun havde konto og ofte købte ind. Heidi og Matias havde en aftale om at deles om betalingen for maden, mens Matias skulle betale for de indkøb, der blev foretaget over kontoen til Linn. Heidi købte ved hjælp af kontokortet varer til julemiddagen for 800 kr., en bluse til Linn til 400 kr. samt en DVD-afspiller til 2.400 kr., så familien havde underholdning i julen.

2. juledag fandt Heidi et fotografi af Tone og Emil i Matias' pung. Matias lagde nu kortene på bordet og fortalte om Tone, og hvad forholdet til Tone havde ført med sig. Heidi ville straks skilles.

I løbet af de næste dage fik Heidi aftalt med Matias, at Linn fremover skulle bo hos hende, og at Matias skulle betale 2.200 kr. om måneden i børnebidrag fra den 1. januar 2006. Endvidere accepterede Matias at betale Heidi en godtgørelse i henhold til ÆL §

56 på 100.000 kr. som hjælp til at etablere sig i egen bolig. Lige før nytår flyttede Heidi og Linn hen til Heidis forældre.

Da Linn var meget ked af det skete, besluttede Heidi at tage Linn med på skiferie. I begyndelsen af januar 2006 gik Heidi hen til rejsebureauet "Sydpå". Her var der skijakker på tilbud, og Heidi købte en jakke til Linn til 1.000 kr. på kredit.

Matias og Heidi blev skilt ved bevilling den 31. januar 2006. De fastholdt de indgåede aftaler om bidrag og § 56-godtgørelse.

Den 13. februar 2006 tog Heidi og Linn på skiferie. Rejsen, der kostede 10.000 kr., havde Heidi bestilt og betalt den 3. februar 2006. Hun havde hævet beløbet fra sin bankkonto, hvor der den 31. januar 2006 stod 14.000 kr.

Matias og Heidis bo blev opgjort den 1. marts 2006. Hverken regningen for køb af skijakken eller indkøbene i Magasin var blevet betalt. Matias havde heller ikke betalt børnebidragene til Linn eller de 100.000 kr. i godtgørelse.

Om værdierne på boopgørelsestidspunktet kan det i øvrigt oplyses, at Heidi og Linn hver har et par ski til en værdi af 2.000 kr., som de havde fået af Heidis forældre i julegave, at Heidi ud over DVD-afspilleren til en værdi af 1.800 kr. har indbo for 18.000 kr., at der står 4.000 kr. på Heidis bankkonto, at Matias har en bil til en værdi af 373.000 kr., at selskabet har oplyst, at livsforsikringen har en tilbagekøbsværdi på 140.000 kr., og at friværdien i Matias' villa er 1.500.000 kr.

Hvordan skal boet kvantitativt gøres op, og eventuelle mellemværender afregnes, når begge ønsker mest muligt?

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Indkøb købt på kredit

I boopgørelsen er det afgørende for passivernes placering hvem af ægtefællerne, der i det *indbyrdes* forhold skal bære udgiften. Hæftelsen *udadtil* har betydning for, i hvilket omfang FSKL § 65 a kan påberåbes på skiftet.

Regningen til Magasin: I det indbyrdes forhold skal Heidi og Matias i overensstemmelse med parternes aftale hver betale 400 kr. for julemaden, og Matias skal betale 400 kr. for køb af en bluse til Linn. Heidi skal betale for DVD-afspilleren.

Heidi hæfter som kontohaver *udadtil* for gælden til Magasin på 3.600 kr. Matias hæfter for de indkøb, som er omfattet af RVL § 11. Indkøb af julemad for 800 kr. og køb af en bluse til Linn for 400 kr. er omfattet af RVL § 11, stk. 1, 1. pkt. Indkøbet af DVD-afspilleren falder uden for RVL § 11.

Regningen for skijakken: Heidi skal betale i det indbyrdes forhold, da Matias efter aftale skal betale børnebidrag fra den 1. januar 2006. Da Heidis køb af en skijakke til Linn i begyndelsen af januar 2006 er foretaget efter samlivsophævelsen, finder RVL § 11's regel om fælleshæftelse for indkøb til børnenes fornødenheder ikke anvendelse. *Udadtil* hæfter Heidi derfor også alene for betalingen.

Det forventes ikke, at studenterne diskuterer, om en del af gælden for indkøbene er *særeje*.

Familieret 2003 s. 459, 460-461 med note 22, 462-464, 469 og 618-619.

2. Livsforsikringen

Forsikringen er *fælleseje*, da det største beløb til erhvervelsen stammer fra *fællesejemidler*, jf. *surrogationsprincippet*. Tone er fra oprettelsen indsat som *uigenkaldeligt begunstiget*. *Tilbagekøbsværdien* skal herefter ikke optages som et aktiv i Matias' bodel, da Matias ikke uden Tones samtykke kan råde over forsikringen, jf. FAL § 108, stk. 2. *Dispositionen* må anses som *misbrug*, da han dermed i væsentlig grad har formindsket sin bodel, jf. RVL § 23, stk. 1. Heidi kan derfor gøre et *vederlagskrav* på 100.000 kr. gældende. De *arvede midler* fra Matias' mor er *særeje*, jf. RVL § 28 a, og skal ikke inddrages i *vurderingen*.

Familieret 2003 s. 426-427 og 557 med note 60.

3. 8.000 kr. til indretning af barneværelse

Matias er registreret som far til Emil i medfør af BL § 2, stk. 1, og har derfor *forsørgelsespligt* over for ham, jf. BFL § 13. Matias er ikke blevet sat i bidrag efter BFL § 13, stk. 2, hvorfor de 8.000 kr., som Tone modtog, på baggrund af parternes aftale må betragtes som en *opfyldelse* af Matias' *forsørgelsespligt*. (Det er allerede derfor ikke nødvendigt at diskutere, om Heidi kan gøre et *vederlagskrav* gældende i medfør af RVL § 23, stk.1).

4. Boopgørelse

Skæringsdagen for formuefællesskabets ophør er den 31. januar 2006, der er skilsmissebevillingens dato.

Det forfaldne *børnebidrag* på 2.200 kr., der ikke er betalt inden skæringsdagen, medregnes som passiv i Matias' bodel. Bidraget tilkommer barnet, jf. BFL § 18, stk. 1, hvorfor det ikke skal medtages som aktiv hos Heidi.

Da Heidi bestiller og betaler rejsen til 10.000 kr. efter skæringsdagen, får dette forbrug ikke betydning for boopgørelsen. *Bankkontoens* beløb på skæringsdagen, 14.000 kr., skal medtages på skiftet.

Den aftalte *godtgørelse i henhold til ÆL § 56* medtages ikke i boopgørelsen, jf. FSKL § 65, stk. 3.

Heidis ski kan udtages forlods i medfør af FSKL § 68 a, da værdien ikke kan antages at stå i misforhold til ægtefællernes formueforhold. Linn's ski inddrages ikke under skiftet.

	Heidi Fælleseje	Matias Fælleseje	Særeje
Villa			1.500.000 kr.
Bil		373.000 kr.	
Indbo	18.000 kr.		
DVD-afspiller	1.800 kr.		
Bankbog	14.000 kr.		
Børnebidrag		÷2.200 kr.	
Skijakke	÷1.000 kr.		
Mad	÷ 400 kr.	÷ 400 kr.	
Bluse		÷ 400 kr.	
DVD-afspiller	<u>÷ 2.400 kr.</u>		
Nettobodele	<u>30.000 kr.</u>	<u>370.000 kr.</u>	

Boslodsberegning:

Forlods til Heidi, § 23, stk. 1	100.000 kr.	
Ligedeling af (30 + 370 ÷ 100)	<u>150.000 kr.</u>	<u>150.000 kr.</u>
Boslodder	<u>250.000 kr.</u>	<u>150.000 kr.</u>

Matias skal betale 220.000 kr. (250.000 kr. ÷ 30.000 kr.) til Heidi i boslodstilsvar. Heidi kan under skiftet forlange, at beløbet på 100.000 kr. i henhold til ÆL § 56 bliver dækket af Matias' lod i boet, jf. FSKL § 67 a. Heidi modtager derfor yderligere 100.000 kr. fra Matias.

Som led i skiftet kan både Matias og Heidi kræve, at den anden betaler sin del af gælden for madindkøb til Magasin eller stiller sikkerhed herfor, jf. FSKL § 65 a. Samme krav kan Heidi stille vedrørende Matias' gæld for køb af blusen til Linn.

Familieret 2003 s. 279, 582, 618-619, 620-622 med note 36, 629 og 632-633 med note 17.

Notat om Retsforholdet mellem børn og forældre 2005 s. 14.

Opgave nr. 2

Mads og Hysse blev gift i 1986. Mads, der var en del ældre end Hysse, havde sønnen Stig fra et tidligere ægteskab, og Hysse havde datteren Dorte. Sammen fik de i 1987 fællesbarnet Filip. I 1989 arvede Mads efter sin mor 200.000 kr. og en guldring. Arven var ved et formgyldigt testamente gjort til hans særeje. I den anledning oprettede Mads og Hysse, der ikke tidligere havde oprettet ægtepagt, i november 1990 en formgyldig ægtepagt, hvorefter Hysses fremtidige erhvervelser i form af arv og gave skulle være fuldstændigt særeje.

Mads oprettede i 2005 et formgyldigt testamente, hvor der stod, at ”Stig skal have min båd og guldspejlet, som jeg fik i 1995 af min mormor fra hendes forældres hjem, og som hænger i entreen. Han har altid sat særlig stor pris på spejlet, og båden er han formentlig den eneste, der har råd til at beholde. Dorte skal arve lige med Filip og Stig, for jeg betragter hende som mit eget barn, og hun skal have PH-lampen fra stuen. Hysse skal have sin legale arv.”

I april 2006 blev Mads dræbt ved et færdselsuheld. Han efterlod sig en post obligationer til en værdi af 150.000 kr., som han havde købt for arven efter sin mor, og guldringen, der blev værdiansat til 6.000 kr. Hysse havde ofte gået med ringen, selv om den ikke var hendes. Endvidere efterlod Mads sig mormorens guldspejl til en værdi af 5.000 kr., båden til en værdi af 20.000 kr. og PH-lampen til en værdi af 25.000 kr. Båden og PH-lampen var købt for opsparat løn. Mads havde endelig en gruppelivsforsikring med en forsikringssum på 20.000 kr., hvori ”Nærmeste pårørende” ifølge policen var begunstiget.

Hysse ejede et kolonihavehus, som hun i 1998 havde arvet. Værdien var 80.000 kr. For sin løn havde hun købt en cykel til 6.000 kr. og indbo til 10.000 kr.

Alle hævder, at Mads ikke har haft kompetence til at testere over guldspejlet, PH-lampen og båden. Hysse, der påberåber sig sine særlige skiftefordele, vil udtage alle sine egne ejendele, PH-lampen og ringen. Alle børnene ønsker at udtage guldspejlet, PH-lampen og båden. Hvordan skal Mads' formue og forsikring fordeles, når alle ønsker mest muligt, og hvem er berettiget til ringen, guldspejlet, PH-lampen og båden?

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Forsikringen

Forsikringssummen tilfalder Hysse uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt., idet nærmeste pårørende er ægtefællen, jf. FAL § 105, stk. 5.

Arveret 2004 s. 279 og 305.

2. Formueordningen og boet

Da Mads' arv – herunder ringen – er falden før 1.10.1990, er den fuldstændigt særeje. Obligationerne er som surrogat for arven også fuldstændigt særeje, jf. RVL § 28, stk. 3.

Ægtepagten fra november 1990 gør Hysse's fremtidige arv, kolonihavehuset, der erhverves i 1998, til fuldstændigt særeje. Hysse's formue i øvrigt er fælleseje.

Fællesboet består således af Mads' bodel på i alt 50.000 kr. (spejlet, 5.000 kr., båden, 20.000 kr., PH-lampen, 25.000 kr.) og Hysse's bodel bestående af indbo, 10.000 kr. og cykel, 6.000 kr. Mads' særeje består af obligationerne, 150.000 kr., og ringen til 6.000 kr. Hysse's særeje består af kolonihavehuset til 80.000 kr.

Familieret 2003 s. 367-368, 370, 383 og 396.

3. Boslodderne og fordeling af arven kvantitativt

Hysse har ret til forlodsudtagelse efter AL § 7 a, stk. 1, af sin cykel, men også ringen, som hun har brugt, selv om den er Mads' særeje, da disse genstande er til personligt brug, og da værdien ikke kan anses for at stå i misforhold til boets størrelse. Mads' og Hysse's boslod er derfor hver $\frac{1}{2}$ af 50.000 kr. = 25.000 kr. samt $\frac{1}{2}$ af 10.000 kr. = 5.000 kr., i alt 30.000 kr.

I arv falder Mads' boslod og særeje, dvs. 30.000 kr. + 150.000 kr., i alt 180.000 kr. Heraf arver Hysse ifølge testamentet sin legale arv på $\frac{1}{3}$ = 60.000 kr., jf. AL § 6, og Stig, Filip og Dorte hver $\frac{1}{3}$ af $\frac{2}{3}$, jf. AL § 1, stk. 1, altså 40.000 kr. Testamentet må fortolkes således, at de kvalitative begunstigelser ikke forrykker de beløbsmæssige bestemmelser, da Dorte skal ligestilles med Stig og Filip.

Hysse har imidlertid ret til suppleringsarv, jf. AL § 7 b, stk. 2, da grænsen i 2006 er 200.000 kr., og hendes boslod (30.000 kr.), arv (60.000 kr.) samt særeje (80.000 kr.) i alt kun er 170.000 kr. Forsikringen tæller ikke med. Hun skal yderligere have 30.000 kr., der skal tages fra børnenes friarv. De får så hver kun 30.000 kr. Tvangsarven til Stig og Filip, jf. AL § 25, er i alt $\frac{1}{2}$ af $\frac{2}{3}$ af de 180.000 kr., altså 60.000 kr., så der er stadig plads til testationen til fordel for Dorte.

Arveret 2004 s. 11, 30, 42, 43 ff., 182 f. og 198.

4. De kvalitative testationers gyldighed og udtagelsesretten

Spørgsmålet er, om Mads har overskredet sin kvalitative testationskompetence ved at testere over fællesejeaktiver til 50.000 kr. i form af guldspejlet, PH-lampen og båden.

Den almindelige kvantitative testationskompetence er 180.000 kr. minus al arv til Hysse, 90.000 kr., der må betragtes som tvangsarv, jf. § 7 b, stk. 2, og minus tvangsarv til Stig og Filip på i alt 60.000 kr., dvs. testationskompetencen kun er 30.000 kr. Testationerne er imidlertid *gyldige* efter AL § 26, stk. 2, da Stig er tvangsarving til 30.000 kr., der dækker de 25.000 kr. testeret kvalitativt til fordel for ham. Det er kun Hysse, der kan påberåbe sig samtykkereglerne i AL § 66, stk. 2, og reglen i AL § 26, stk. 2, 2. pkt. *samt* kræve en opdeling af testationskompetencen i fælleseje og særeje. Derfor er hendes indsigelser alene afgørende for, om de gyldige testationer bliver virksomme.

Testationen over *guldspejlet* kræver samtykke fra Hysse, jf. AL § 66, stk. 2, nr. 2, men da hun ikke gør denne indsigelse gældende, holder denne testation. *PH-lampen* kræver efter samme bestemmelse også samtykke fra Hysse, så denne testation er uvirksom, da Hysse gør sin fortrinsret efter AL § 24 b, stk. 1, 2. pkt., gældende. *Båden* og guldspejlet holder sig herefter inden for den almindelige testationskompetence. Disse testationer er virksomme, da Hysse ikke vil udtage disse fællesejeaktiver.

(Det er hurtigere straks at tilsidesætte testationen over PH-lampen efter AL § 66, stk. 2. Derved undgås AL § 26, stk. 2-problemet. Men principielt skal det først undersøges, om testationen er gyldig.)

Hysse kan forlods udtage *ringen* efter AL § 7 a, stk. 1, jf. ovenfor.

Arveret 2004 s. 46-49, 200-206, særlig side 203 øverst og note 21 og side 205 nederst og 213 ff.

5. Fordelingen af arven efter Mads og forsikringssummen

Hysse 90.000 kr., herunder PH-lampen, samt forsikringen og ringen

Stig 30.000 kr., herunder båden 20.000 kr. og guldspejlet 5.000 kr.

Filip 30.000 kr.

Dorte 30.000 kr.

I alt 180.000 kr. samt forsikringssummen og ringen.